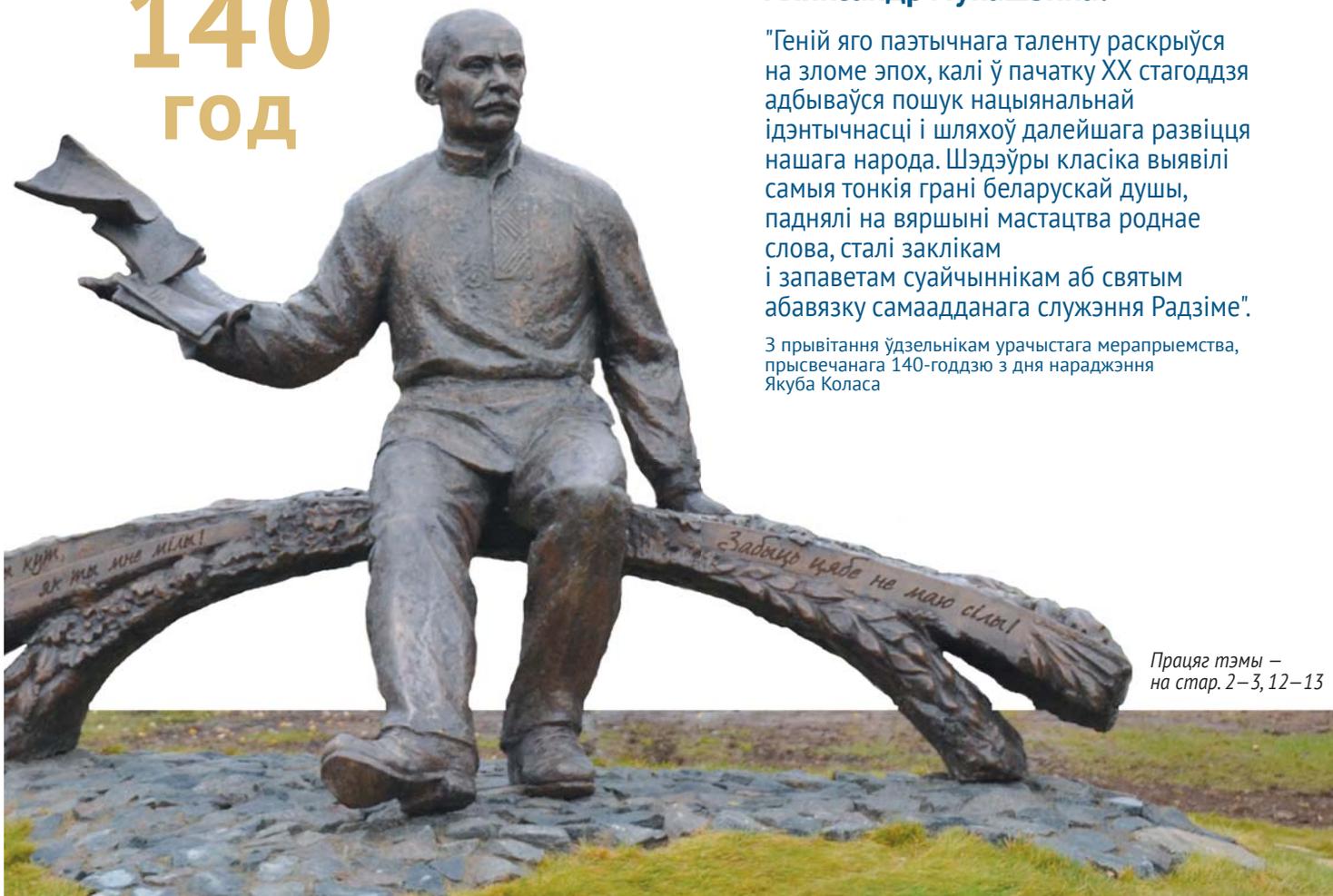

140 год

Аляксандр Лукашэнка:

"Геній яго паэтычнага таленту раскрыўся на злome эпох, калі ў пачатку XX стагоддзя адбываўся пошук нацыянальнай ідэнтычнасці і шляхоў далейшага развіцця нашага народа. Шэдэўры класіка выявілі самыя тонкія грані беларускай душы, паднялі на вяршыні мастацтва роднае слова, сталі заклікам і заветам суайчыннікам аб святым абавязку самаадданага служэння Радзіме".

З прывітання ўдзельнікам урачыстага мерапрыемства, прысвечанага 140-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа

Працяг тэмы –
на стар. 2–3, 12–13

З ЮБІЛЕЕМ!

Елізар'еў і яго
Тэрпсіхора

стар. 6

ГАРАЧАЯ ТЭМА

Печка працы
не перашкода

стар. 11

ВЫІЗНАЯ КАЛЕГІЯ

Да нас едзе калегія.
Дзень першы

стар. 4

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

Час падлічыць...
смальту

стар. 5

ГІСТАРЫЁГРАФ

Ці сустрэўся Парацэльс
са Скарынам

стар. 14–15

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў удзельнікаў з адкрыццём XXVIII Мінскага міжнароднага кінафестывалю "Лістапад".

"Сёлетняе мерапрыемства пад дэвізам «Сапраўдныя каштоўнасці» аб'яднала беспрэцэдэнтную колькасць удзельнікаў і шчыра вітае на нашай мірнай зямлі аднадумцаў – заслужаных мэтраў, таленавітую моладзь, якая робіць першыя крокі ў фільмавытворчасці, і шчырых аматараў кінамастацтва", – адзначыў Кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка выказаў упэўненасць, што форум працягне добрыя традыцыі па падтрымцы ідэалаў гуманізму, умацаванні згоды і ўзаемаразумення паміж народамі, у Год гістарычнай памяці яшчэ раз нагадае аб святых непарушных духоўных заветах.

4–11 лістапада

МІНСКІ
МІЖНАРОДНЫ
КІНА
ФЕСТИВАЛЬ

ЛІСТАПАД

Працяг тэмы – на стар. 2, 7

“Я хачу, каб мы беларусамі былі, каб дзеці нашы былі беларусамі. А беларусамі мы будзем толькі на сваёй зямлі”.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Голас знізу — гэта важна!

Праекты законаў “Аб змяненні Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь” і “Аб Усебеларускім народным сходзе” былі вынесены на грамадскае абмеркаванне. Арганізатарам абмеркавання законапраекта “Аб Усебеларускім народным сходзе” выступіла Палата прадстаўнікоў. Дэлегацыя актыва ўдзельнічалі ў рабоце дыялогавых пляцовак рознага ўзроўню, праводзілі інфармацыйныя сустрэчы ў працоўных калектывах, каб растлумачыць нормы законапраектаў. Усяго праведзена каля 140 такіх мерапрыемстваў. Абмеркаванне завяршылася 2 лістапада семінарам-нарадай ў Лідзе. Заўвагі і прапановы ўдзельнікаў грамадскага дыялогу будуць улічаны пры падрыхтоўцы праекта закона да разгляду ў першым чытанні на бегучай сесіі Палаты прадстаўнікоў.

“Я не магу сказаць, што на гэтым абмеркаванні заканчваецца. Работа яшчэ працягваецца. Прапановы паступіла каля 150. Іх акумуляе Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі, частка паступіць у Палату прадстаўнікоў. Таму тонкая даводка шпёр будзе праходзіць у Палаце прадстаўнікоў. І я думаю, што мы гэты законапраект прыем ужо ў бегучым годзе ў першым чытанні і ў пачатку наступнага года — у другім чытанні”, — сказаў старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Анандзічанка. Законпраект ад УНС апрапараваны групойна. “Ён двойчы разглядаецца на ўзроўні Прэзідэнта. Там не менш, толга зніз — гэта важна, — падкрэсліў Уладзімір Анандзічанка. — УНС — вышэйшы прадстаўнічы орган народаўладдзя, канстытуцыйны орган. Дэлегацы будучэ збірацца і праводзіць народны курс. Мы, беларусы, стварылі гэту дзяржаву і павінны яе захаваць”.

Прызнанне заслуг

7 лістапада ў краіне адзначаецца дзяржаўнае свята — Дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі. Перад ім Прэм’ер-міністр Беларусі Раман Галоўчанка 3 лістапада ўручыў дзяржаўныя ўзнагароды.

“Па даручэнні Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Рыгоравіча Лукашэвіча найлепшым прадстаўнікам працоўных калектываў краіны ўручаны дзяржаўныя ўзнагароды. Такія цырымоніі — гэта цудоўная магчымасць па заслугах ацаніць прафесіяналаў сваёй справы, падзякаваць за стварэнне працу і самаадачу. Кожны з нас дасягнуў высокіх вынікаў у прафесійнай, прапаўнай дзейнасці, зрабіў і працягвае рабіць вялікі ўклад у развіццё і ўмацаванне нашай Радзімы. Менавіта вы ўмацаваеце працягнуць і стабільную Беларусь, якой яна была, ёсць і будзе”, — адзначыў Раман Галоўчанка.

Сярод узнагароджаных — і работнікі культуры, прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі. “Вы стаяце на вяршы фарміравання нацыянальнага мастацтва, маральных і эстычных каштоўнасцей. Унёсак у духоўнае выхаванне нашага грамадства неацэнны. Упэўнены, што вышы ведае, энергія, высокае пачуццё адказнасці будучы і надалей садзейнічаць нашаму развіццю нашай любімай Радзімы”, — адзначыў Прэм’ер-міністр.

У ліку тых, хто ўзнагароджаны медалём Францішка Скарыны, — артысты балета Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь “Ансамбль танца, музыкі і песні “Беларусь” Аляксей Ляўкоўчэ і Аляксандр Макарук, дырэктар Палаца Рэспублікі Максім Прыхадкоўскі.

Міністр культуры краіны Аанатоль Маркавіч ускладае кветкі да падножжа помніка Песняр

“...Забыць цябе не маю сілы”

3 лістапада споўнілася 140 гадоў з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Наш краіна адзначае юбілей класіка разнастайнымі мерапрыемствамі.

У Мінску дэлегацыя на чале з міністрам культуры Аанатолем Маркавічам усклада кветкі да помніка пісьменніку на плошчы Якуба Коласа. Яркія ўражанні пакінула маштабная дзея, якая разгарнулася на малой радзіме літаратара — Стаўбіоўшчыне.

Прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі: пісьменнікі, паэты, мастакі, супрацоўнікі музеяў і мастацкіх калектываў Беларусі — наведлі мемарыяльную сядзібу ў Мікалаеўшчыне, дзе прайшоў літаратурна-музычны свята “Такі ўжо звычай беларускі...”. Акрамя гэтага, дэлегацыя

пабывала і ў іншых коласаўскіх месцінах: у Акінічыах, Альбучы, Смольні і Ластку. Сымваламі павагі нашчадкаў да таленту, грамадзянскай пазіцыі Якуба Коласа стаў новы помнік, адкрыты ў цэнтры Стаўбіоў. Статуа на радзіме Песняра — праца творчай кааліцыі мінскіх

Мінск, плошча Якуба Коласа, 3 лістапада 2022

“Чырвоны бераг”. Кіно распаўляе пра трагічны падзеі часоў нацыскай акупацыі. Другі — здымкі шыкла дакументальна-пастаноўчых стужак пад папярэдняй назвай “Тэрыторыя смерці”. Карціны будучы прысвечаны трагедыям асобных беларускіх гарадоў і мястэчак. Трэці — работа над серыям кароткаметражных анімашчыйных фільмаў для глядачоў малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту пра злычынства, здзеіснаў нацыскай захопнікамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Чатыры тысячы шэсцьдзесят дзесяці налек — наведлі дзесяць музеяў рэспубліканскага падпарадкавання. Найбольшая папулярнасцю прытым карысталіся мемарыяльны комплекс “Брэскае крпасц” і Беларуска-Міраў і Беларуска-Міраў дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

У межах сумеснай працы Міністэрства культуры і Генеральнай пракураторы на рэалізацыі праектаў, накіраваных на мастацкае адлюстраванне гісторыі і вынікаў Вялікай Айчыннай вайны, вызначаныя тры напрамкі дзейнасці. Першы — стварэнне фільма пад рабочай назвай

калектыўны розум. Аднаму вельмі складана вызначыць, добра ты зрабіў ці дрэнна: няма з кім параіцца, адсутнічае погляд з боку. Кожны з нас стварыў сваю версію, мы іх сумясілі, падкарэктавалі, каб атрымаць выніковы варыянт. Згодны, што калектыўную скульптурату можа параўнаваць з адным праекце, а ў іншым мець зусім розныя меркаванні. Шпёр жа з Уладзімірам Піпіным і Сяргеем Логвінавым у нас атрымалася адна каманда. Мы раіліся, уносілі праўкі, абмяркоўвалі раэснны.

Важную ролю ў стварэнні канчатковага варыянта помніка адыгралі сваякі Якуба Коласа і музейныя супрацоўнікі. Быў прадстаўлены вялікі архіў фатаграфій, шмат інфармацыі. Усёй камандай даўга выбіралі тую самую выяву, адзенне, візуальнае суправаджэнне... Нам хацелася, каб у абмеркаванні ўдзельні-

На адкрыцці помніка ў Стаўбіоў

чалі і пісьменнікі, і ў цэлым усе неабякавыя людзі. Скульптурныя кампазіцыя — гэта гісторыя, яна застаецца з аўтарамі назавжды.

Мы перабалі мноства ідэй, прадстаўлялі паэта, калі ён сядзіць, калі ён стаіць... Але ў выніку вырашылі су-

правадзіць літаратара арбіталь творчасці і натхнення. Імкнуліся зашыфраваць у помніку той гістарычны перыяд, калі Колас пісаў на сваёй радзіме, працаваў над “Новай зямлёй”. А рупакімі, якія ляжыць, — спосаб падзяліцца творчасцю майстра з усім светам...

— Недаўна скончылася падача заявак на конкурс эскайзаў памятнага знака ахвярам генцыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай Вайны... Як свелка тых падзей, вы стваралі свой макет?

— Конкурсы адыгрываюць важную ролю ў маім творчым жыцці, а менавіта гэты стаў праверкай здольнасцей. Я вельмі добра памятаю тое ліхалецце. І з вышнімі прахрыжымі гадоў і атрыманата досведу я караю бачу, як шпёр можна візуалізаваць страшныя вадныя падзеі ў скульптурцы. Гэта быў працяглы працэс, што складалася з прапаўчымі эскайзаў і накідаў, працягвання дакументальных крыніц, літаратуры, гутарак з відэаочамі. Толькі на аснове пералічанага можна візуалізаваць нейкую ідэю. Усіх падрабязнасцей пра конкурсную работу пакуль агучыць не магу — чакаю абвешчання вынікаў.

Ульяна КАСЦЮНІНА
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Смольня сукракае гацей свята ў гонар народнага паэта

Канцэрт-ушанаванне Песняра ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі

Драматургія па-бабруйску

11 лістапада ў Бабруйску пачынаецца VIII Рэспубліканскі фестываль нацыянальнай драматургіі імя Віцэнцэ Дуніна-Марцінкевіча.

Цігам шасці дзён форуму пакажуць 11 спектакляў, дзесяць з якіх прадстаўленыя ў конкурснай праграме па двох намінацыях: “Спектакль тэатра драмы” і “Эксперымент”.

Журы, што складаецца са знаных дзеячаў беларускага тэатра, узначальвае доктар мастацтвазнаўства, прафесар Вераніка Ірмалінская. Вынікі творчага спаборніцтва падвядуць пазна ўвечары 16 лістапада.

Асабліва цікава працягненне фестывалю з’яўляецца ўдзел у ім выключна айчынных прафесійных калектываў, але і з розных куткоў краіны. Павінен атрымацца агульны зрэз нацыянальных драматычных спектакляў Беларусі. Паводле тэматычнай праграмы форум уключна таксама шматкім чыткі п’ес, падрыхтаваных малымі беларускімі рэжысэрамі і артыстамі, у тым ліку студэнтамі Акадэміі мастацтваў пад кіраўніцтвам Віталія Катавіцкага, лекцыям, майстар-класам, творчыя сустрэчы, публічныя абмеркаванні ўсёго убачанага запрошанымі тэатральнымі крытыкамі.

Упершыню форум ахопіць сінхронныя пляцоўкі не толькі ў Бабруйску, але і ў Маршэве: Абласны тэатр драмы і камедыі імя В. І. Дуніна-Марцінкевіча, што выступае арганізатарам фестывалю, пакажа ў горадзе на Дняпры пазаконкурсны спектакль “Песа і Янка”.
Надзея БУНЦЭВІЧ

Памочнік у тваёй справе!

Наталія Станкевіч, загадчык сектара літаратуры на замкнёных марэх Цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя В. Таўлая г. Баранавічы:

— Заўсёды з цікавасцю чытаю публікацыі аб справах калет з розных куткоў краіны. Я сама люблю падарожнічаць і абавязкова стараюся зазірнуць у бібліятэку ці ў музей.

Любы матэрыял пра бібліятэку — гэта чарговы плос у інфармацыйнае партфоліа, да таго ж выдатна магчымыя падзяліцца вопытам. Нехта пераймае яго ў нас, у кагосьці вучымся мы. Яшчэ я чытаю Instagram газеты “Культура”.

А вось што не падбаецца, дык гэта вельмі вялікі, “падошы” публікацыі. На жаль, не заўсёды хапае часу дачытаць да канца.

Людміла Бусел, бібліятэкар Дуброўскай сельскай бібліятэкі ДУК “Светлагорская раённая сетка бібліятэк”:

— “Культуру” мы вылісваем даўно. Чым яна дапамагае ў працы? Такая газета патрэбная ў кожнай установе, што мае дачыненне да культуры! Гэта наш культурны сьвят, які пісаў Яўген Рагін. З яе мы дзелімся, што адбываецца ў культурнай сферы краіны, што абмяркоўвалі на міністэрскай калетці, дазнаёмся пра перамены, навацы.

Мне, напрыклад, асабліва цікавая паласца рубрыка “На лічым месцы”, дзе змешчаны публікацыі пра дзейнасць калет. Былае, вылісваю ў картацкую форму, назву мерапрыемства, каб потым выкарыстаць у працы.

Добрыя артыкулы ў рубрыка: “«К» інфармуе”, “Нашы людзі”, “Мыслывы час”. Вось зусім нядавна з’явілася “Стратэгія Пешага” з цытатамі Прэзідэнта Беларусі А. Р. Лукашкіна.

Заўсёды шкадуе час на сканвордах (толькі даравага за мужам). А вось прыкмеціла новую рубрыку “Крыжаванка” ў прафесійнай газеце — і рызыкнула. Прыз — шыкоўны, таму і ўзлася. Што не падбаецца? Я не люблю калеку з рускай мовы, неалагічны. Такія прыдуманыя словы, як “цікавостка” і іншыя. Не люблю, што вакол (у тым ліку ў працы бібліятэкараў) розныя фсты, кветы, флэзімобы, брэнды, дэфіле... запазычаны. Заўсёды шукаю адпаведнік у беларускай мове.

Газет шмат — “Культура” адна!

Памяць аб мінулым для новых пакаленняў

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Аанатолія Маркавіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 1 лістапада. Дзякуючы сродкам відэасувязі, у нарадзе паўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Былі прааналізаваныя вынікі работы ў рамках пагаднення паміж Міністэрствам культуры і Міністэрствам адукацыі аб бесплатным наведванні навучэнцамі ў апошнюю сераду кожнага месяца музейных устаноў. У культуры створены семдзесят тры арганізаваныя групы — то-бок

Далучаемся!

У рамках XXVIII Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” свой шасцідзесяты, юбілейны дзень нараджэння адсвяткуе Беларускае саюз кінамагарафістаў. Урачыстасці пройдучэ 6 лістапада ў сталічным Тэатры-студыі кінаацэбра.

Першым кіраўніком творчага грамадскага аб’яднання ў 1962-ым быў абраны легендарны рэжысёр Уладзімір Корш-Саблін, які стварыў тры дзесяцікі выдатных карцін. Саюз працаваў пад ягоным крылом бадай 12 плённых гадоў. Пасля мэтра Корш-Сабліна мы ўспамінаем імёны яшчэ двух выбітных майстроў кіно: творцы Саюзу узначальвалі рэжысёрскія пастаноўчыя калектывы “Белых рос” Ігар Дабралюбаў, а з 1976-га па 1981-ы пасаду кіраўніка праўлення займаў Віктар Тураў. Дарэчы, Віктар Цімафеевіч ад дня заснавання газеты “Культура” уваходзіў у склад яе шаноўных і дзейных членаў рэдаклету.

Сёння Беларускае саюзам кінамагарафістаў кіруе Віктар Васільев, які з 2008 года з’яўляецца нязменным старшынёй аб’яднання.

Газета “Культура” далучаецца да тых шчырных юбілейных віншаванняў, якія прагучаць у адрас айчынных дзеячаў кіно з нагоды знакавага свята творчага Саюза.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў народнага артыста СССР Валянціна Елізарэва з 75-годдзем. “Дзякуючы Вашай натхнёнай працы склалася сучасная беларуская балетная школа, яе дасягненні сталі знакавымі старонкамі летапісу Вялікага тэатра Беларусі”, — падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка таксама адзначыў: “За гады адданага служэння мастацтву Вы дабіліся бліскучых творчых поспехаў. Вашы спектаклі з’яўляюцца сапраўднай легендай сцэны, а кожная пастаноўка перадае магію пластыкі чалавечага цела, закранае тонкія грані душы”. Прэзідэнт пажадаў Валянціну Елізарэву моцнага здароўя, натхнення і невычэрпнай энергіі.

Страсці па Елізар’еве

— Валянцін Мікалаевіч, вы любіце паўтараць, што для вас галоўнае — думка. Няўжо яе можна выказаць адно праз чалавечае цела?

— Праз балетны спектакль — дакладна. І чалавечае цела ўдзельнічае ў гэтым як адзін з найважнейшых складнікаў.

У прыведзеным сістэмам выслучі — сама філасофія харэаграфічнага мастацтва. У XX стагоддзі яна падзялілася на некалькі кірункаў, якія не залежалі ад стылювага навування. На адным полюсе — так званая харэадрама, у цэнтры якой — развіццё сюжэта, пераказ гісторыі. На другім — балеты бяссюэтныя, сісам якіх з’яўляецца прыгажосць чалавечага цела і руху як адзінак. Пасярэдзіне — метафарычныя пастаноўкі, што распрацоўваюць нейкую аласобленую філасофскую тэму — найперш праз шматлікі асацыятыўны сувязі і ўтварэнне шырокай інтэр-тэкстуальнай прасторы, асабіста для кожнага з глядачоў.

Абары Елізар’евым напрамак — гарманічнае аднаенне гэтых шмат у чым несумяшчальных, злавалася б, ліній. Пры ўсёй “скарпіненавасці” свайго знака задзяка, пры відэавачнай, на першы погляд, празе апатажу, які дапамагае быць заўважаным і заўважым, Валянцін Мікалаевіч заўжды імкнецца да гармоніі. У творчасці і жыцці.

— Я чалавек сямейны. Люблю сваю сям’ю: жонку, дзяцей, унукаў. Для мяне гэта штосьці вельмі цёплае, асабістае. Мае бацькі памерлі ў даволі раннім узросце. Але яны заўжды падтрымлівалі мяне — ва ўсім. Я сам абіраў професію, жыццёвы

шлях. Мама і тата, вядома, магло штосьці не вельмі падабацца, але яны прымалі мой выбар і такім чынам прывучалі мяне да самастойнасці і адказнасці.

Ці ж не ў гэтым крыецца таямніца творчасці Елізар’ева? Харэаграфія майстра скіравана не на разбурэнне, а на стварэнне. Ён не абвргае рэчы, што былі адкрыты для яго, а напаяняе новымі сэнсамі, логікай развіцця. Каб у тым перакананася, дастаткова зірнуць, як Валянцін Мікалаевіч рэдагуе класіку, нічога не парушаючы ў ёй, а толькі ўдасканальваючы. Мабыць, з гэтай прычыны і яго ўласныя балеты сталі жывой класікай. У творах Елізар’ева вы знойдзеце папраўдзе ўсё — і ў непарушанай гармоніі. Там і сіслы пераказ гісторыі, дзе падрабязнасці становяцца не дадатковымі персанажамі, а эмоцыі і пачуцці цэнтральных герояў. Там і захваленне шэлам, рухам. І праз усё гэта — то імклівы, а то запаволены ход думкі.

У кожнай з прац Валянціна Мікалаевіча — свая гісторыя стварэння, пра ўсё можна гаварыць бясконца. І гэта жа бясконца іх глядзец.

— Кожны артыст у рамках маіх думак і бачання можа ўнесці сваю фарбу, але харэаграфія і сэнс павінны быць непарушныя.

Учора адбылася юбілейная вечарына майстра з удзелам зорак сусветнага балета. І фрагменты работ Елізар’ева, што дэманстраваліся побач з класікай розных стагоддзяў, забліскалі новымі адценнямі. На роўных з ёй. Бо яны і ёсць — жывая класіка.

Надзея БУНЦЫВІЧ

Валянціну Елізар’еву — 75! Народны артыст Беларусі і СССР лаўрэат шматлікіх прэміяў, мастак кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета нашай краіны — усё званы і пасады бліскучы перад галоўным фактам: Валянцін Мікалаевіч — адзін з найбуйнейшых харэаграфіў XX стагоддзя і сучаснасці.

Такое дацненне не толькі да ўласна беларускага, але і да сусветнага мастацтва азначана прэміяй Міжнароднай асацыяцыі танца Benois de la Danse за балет “Страсці (Рагнеда)”, чым Валянцін Елізар’ев асабіста ганарыцца. Але і без таго зразумела: творца належыць да балетмайстраў, якія рухаюць харэаграфію наперад. Справа не ў тым, што ў сваіх балетах і асобных нумарах ён прымудзіла адметныя рухі. І нават не ў тым, што гэтыя вынаходкі часіком становяцца пластычным лейтматывам, суправаджаючы герояў і атрымліваючы далейшае развіццё — падобна да таго як з зярнятка ўзрастае кветка, іншая расліна ці сусветнае дрва. Унёсак Елізар’ева куды больш прычыновы, бо ахоплівае само разуменне харэаграфіі.

“Шчаўнунок”

“Стварэнне свету”

Вітаем, “Лістапад”!

Мінск у чарговы раз стаў пунктам прыцягнення вядомых рэжысёраў, акцёраў, апэратараў. Культурнае жыццё сталіцы кіпіць з новай сілай: чырвоныя дарожкі, творчыя сустрэчы і найлепшыя навінкі ў свеце кіно — цяпер усё гэта ў сэрцы Беларусі!

Колькасць ахвотнікаў паўдзельнічаць у сёлетнім фестывалі “Лістапад” павялічылася ў параўнанні з леташнім у некалькі разоў: арганізатары атрымалі 1360 заявак з 89 краін. На працягу форуму ў кіназатрахах нашай краіны пакажуць больш за сотню алабраных стужак.

XXVIII Міжнародны кінафестываль “Лістапад” уключае чатыры асноўныя праграмы: ігравага, дакументальнага, анімацыйнага кіно, фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі “Лістападзік”. Для кожнага з конкурсаў створана сваё прафесійнае міжнароднае журы. Судзіць кінафоруму вызначаюць найлепшыя карціны аўтароў, якім уручаюць асабістыя дыпламы і ўзнагароды, у тым ліку прызам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кінамастацтве” і “За гуманізм і духоўнасць у кіно”.

Журы асноўнай секцыі ігравага кіно ўзначаліць вядомы расійскі акцёр Дзмітрый Астрахан. Ён сам неаднаразова прэзентаваў працы на “Лістападах” розных гадоў і з фільмам “Усё будзе добра!” перамог на фестывалі ў 1995 годзе. У конкурсе дакументальных стужак старшынёй журы станае сербскі прадзюсар і сцэнарыст Еван Маркавіч. Судзіць анімацыйныя фільмы будучы пад кіраўніцтвам леташняга ўладальніка спецыяльнага прызга Прэзідэнта “За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кіно”.

На адкрыцці і ў конкурсе

Сёлета фільмам адкрыцця “Лістапада” стала кінастужка расійскага рэжысёра Наталлі Назаравай “Плакаць нельга”.

Галоўныя ролі ў карціне выканалі Святлана Чуйкіна, Іван Янкоўскі, а таксама юны акцёр Уладзімір Леўчанка. Фільм прэзентавала актрыса Святлана Чуйкіна і прадзюсар Вадзім Быркін.

беларускага мультыплікатара і кампазітара Ігара Вочака. Старшынёй журы “Лістападзіка” абраны генеральны дырэктар кінастудыі “Талжыкфільм” Махмалсаід Шахіён.

Конкурс карцін для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі сёлета працягнецца з 5 да 7 лістапада. За гэты час пакажуць дзевяць стужак, у тым ліку адну беларускую. Гэта сямейнае кіно ад Андрэя Кузніценка пад назвай “Дзесяць жыццяў Мядзведзя” з Яўгенам Сідзіхіным у галоўнай ролі. Адрыве дзіцячую праграму яшчэ адзін сямейны фільм, у якім дабро бярэ верх над злом, — “Чараўнік” Рэната Даўлешыярава.

Некаторыя стужкі “Лістапада” плануецца трансліраваць больш чым у 30 гарадах нашай краіны: Віцебску, Магілёве, Гродне, Брэсце, Гомелі, Пінску, Маладзечне, Оршы, Баранавічах і іншых. Творчыя сустрэчы з медыйнымі гасцямі таксама адбудуцца па ўсёй рэспубліцы.

У 2022 годзе стужка добра сябе зарэкамендала на некалькіх кінафорумах — заваявала прыз за найлепшую рэжысуру на Фестывалі кіно і тэатра “Амурская восень” (Расія) і стала фільмам адкрыцця Міжнароднага кінафестывалю “Заходняя брама” (Расія).

У цэнтры сюжэта кіно “Плакаць нельга” гісторыя рускай эмігранткі, якая пераехала ў адну з краін на поўначы Еўропы. Аднойчы сын герані не вяртаецца са школы. Падчас пошукаў дзіцяці перасяленка апынаецца ў тупіку: па новых законах хлопчык з’яўляецца ўласнасцю дзяржавы.

Кінамаграфічная праца расійскага рэжысёра ліюстэра бяздзуніцкіх сістэмаў. Перад тварам гэтай праблемы звычайна чалавек часам бывае абсалютна бездапаможным. У далейшым выпадку гаворка ідзе пра звычкі законаў, згодна з якім асобы цярпяць правадзельныя за справах непаўналетніх у скандынаўскіх краінах.

Наталія Назарава тлумачыць выбар тэмы свайго фільма наступным чынам:

— Я ніколі не вылучала яе наўмысна, але яна хвалявала мяне заўсёды. Адзін з самых вострых канфліктаў — сутыкненне швэдага, структураванага свету дарослых з мяккім і паталівым светам дзіцтва. Дзіці — персанаж уразлівы. Калі наваліаецца ўсё зло наваколія, ён з вялікай цяжкасцю супрацьстаіць ліху — гэта шкава даследваць.

Стужка “Плакаць нельга” уваходзіць у асноўны конкурс ігравага кіно і разам з іншымі 11 карцінамі памагавецца за галоўны прыз кінафестывалю — Гран-пры “Золата Лістапада”.

Чаго чакаць ад сінема?

На Міжнародным фестывалі “Лістапад” з’явіцца больш за 100 фільмаў. Сёлета стужкі будуць прадставлены ў чатырох праграмах: ігравага, дакументальнага, анімацыйнага кіно, а таксама ў секцыі фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі “Лістападзік”.

У асноўным конкурсе ігравага кіно пакажуць 10 кінакарцін з Расіі, Кітая, Германіі, Балгарыі, Індыі, Казахстана, Ірана, Кыргызстана, Ізраіля. Сваімі чаканнямі ад форуму падзяліліся арганізатары.

Старшыня XXVIII Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад”, народны артыст Беларусі Аляксандр Яфрэмаў:

— Спадзяюся, што гэты “Лістапад” будзе адрознівацца ад папярэдніх. Ён ужо вылучыўся не толькі за кошт велізарнай колькасці краін-удзельніц, але і дзякуючы якасным працам. Ціперашні глядач чакае героя, які пражывае шчаслівае жыццё. Хоцання, каб кінематограф даваў стымуд заставіцца чалавекам, вярнуць у пацятую нана. Шмат што змянілася, але самае галоўнае засталася — назады, што мы сустрэнемся з добрым, сапраўдным, глыбокім кіно. Гэты кінафорум створана, каб стымуляваць дзейнасць “Беларускіх фільмаў”, нашых кінематографістаў, каб вярнуць мінуўчыну, калі на беларускіх стужках сапраўды шлі гатоўнамі і глядзелі іх з вялікім задавальненнем.

Генеральны дырэктар кінастудыі “Беларускіфільм” Уладзімір Карачэўскі:

— У кожнай прэзентаванай карціне мы падкаём людзям назады, веру ў светлае, добрае і станоўчае. Я не кажу, што ў нас прадставіць толькі меладрамы. Гледчыч пазнаёміцца з розным кіно: аўтарскім, анімацыйным, трагічным. Але мы будзем гаварыць і пра вечныя каштоўнасці, актуальныя для ўсіх. Таксама жадаем надаць больш увагі малодму пакаленню: на форуме можна будзе убачыць праграму маладзёвага кароткага метра. У ёй пакажуць работы як маладых кінематографістаў з Беларусі, так і з іншых краін.

Праграмны дырэктар конкурсу фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі “Лістападзік”, рэжысёр Алена Турава:

— Людзям патрэбныя назвы і сапраўдныя каштоўнасці, на якіх усё працягнецца. Нават пры складаных сюжэтах чалавек не павінен сыходзіць з паказу без веры ў лепшае. Сёлета прынялі рэкордную колькасць заявак на ўдзел у кінафоруме. Значыць, інтарэс да паўдзельнасці, а гэта вельмі радуе і натхняе на далейшыя дасягненні. Анімацыйныя фільмы насамроч зорныя, яны павінны пабываць на шматлікіх міжнародных фестывалях. Што тычыцца конкурсу для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі “Лістападзік”, яго праграма працягнецца тры дні. Будучы прадставленыя дзевяць фільмаў з асымі краін: Расіі, Эстоніі, Турцыі, Кітая, Канады, Бразіліі і іншых. Усеяго на дзіцячы конкурс прапанавана каля 400 стужак з 50 дзяржаваў.

Настасся ЮРКЕВІЧ

Сышліся неяк Моцарт з Дантэсам

Днямі з Гомеля прыляцела добрая вестка. Актрыса абласнога драмтэатра **Марыя Хадзякова атрымала спецыяльны прыз "За арыгінальнае ўвасабленне класічнага вобразу" на пазачарговым Міжнародным фестывалі "Смаленскі каўчэг. Пераможцы і лаўрэаты мінулых гадоў". Узнагароду далі за ролю... Моцарта.**

Быў адной з умоў сумеснай пастаноўкі, што надзілася ў рамках праекта "Пенсіўбургскія тэатральныя майстэрні" пры садзейнічанні Камітэта па знешніх сувязях Санкт-Пецярбурга. Тэатра-фестывалю "Балтыйскі дом" і Асацыяцыі дзеячаў рускіх тэатраў замежжа. Дарэчы, згаданая ініцыятыва прадуладжвае розныя формы супрацоўніцтва: гэта і навучанне, і правядзенне расійскімі творцамі майстар-класаў па розных тэатральных спецыяльнасцях у Беларусі і Казахстане. Але кіраўніцтва гомельскага тэатра абрала менавіта працэс падрыхтоўкі спектакля: маўляў, у нас рэпетыцый таксама можна многае пераняць. Была зацікаўленасць і ў мастаку па святле, бо калектыву хацелася адуць неабдыманна магчымасці новага, нядаўна набытага абсталявання і, адпаведна, новай творчай падыходы да светлавой партытуры ўвогуле. Таму тэатр падаў заяву, прайшоў конкурсны адбор — і праз нейкі час пачаўся адлік дзён да прэм'еры. Ставіць спектакль прыехаў малады рэжысёр, заслужаны дзеяч мастацтваў Паўднёвай Асеціі Раман Габрыя.

У гэтай інсцэніроўцы надзяляе ўсё, асабліва для прыхільнікаў свято-

Сцэна са спектакля "Маленькія трагедыі. Пушкін"

га захавання традыцый. Тут сышліся многія найноўшыя тэндэнцыі развіцця сучаснага тэатральнага мастацтва. Тэкст Пушкіна становіцца хіба толькі апраўным пунктам для стварэння спектакля. Тым больш што ў "Маленькіх трагедыях" абраныя толькі адна — "Моцарт і Сальеры". Яе разгортванне, разбітае на асобныя фрагменты, упісанае ў іншую "маленькую трагедыю" — цалкам рэальна, у адрозненне ад несапраўднага, як сведчаць даследчыкі, атручвання Моцарта. Бо ў цэнтры апынаецца гістарычна дакладная сустрэча Пушкіна з Мікалай І. Размова паэта з расійскім імператарам не была занатваным словам, але ўспаміны пра яе захаваліся ў розных крыніцах, на аснове якіх і быў пабудаваны спектакль. Прынамсі

роля Пушкіна ў пастаноўцы аддадзена маладзенькай актрысе — добра загрыміраванай Веры Грыцкевіч, імя якой па просьбе рэжысёра нават не было пазначана ў праграмы (маўляў, хай глядач паверыць у "жывога" паэта-класіка), а толькі на сайце тэатра. Пры ўсёй значнасці ў інсцэніроўцы праявіліся і паэтычнага гэжстаў спектакль атрымаўся зусім не схільны да жанру спортыўліну, дзе ў цэнтры знаходзіцца "расказ гісторый" — тым больш у стылістыцы "таворачых галоў". Ёсць і адметная пластыка (той жа Лізавета Альхольца ў ролі Наталі Ганчаровай, з сучаснага танца якой пачынаецца дзеянне), і музыка Уладзіслава Крылова, і шмат інтэрактыўу. Імператар (Сяргей Юрчэвіч) увогуле большасць ролік кідае з залы, уста-

навіўшы сабе крэсла пасярод партэра. Дый атручванне Моцарта ператвараецца ў "калектывную змову", бо для гэтай адказнай мізансцэны Сальеры (Сяргей Лагуценкаў) выклікае каго-небудзь з гледачоў.

Разнастайных рэжысёрскіх прыдумак, што дапамагаюць яшчэ больш ажывіць дзеянне, вельмі шмат. Але, бадай, самай запамінальнай становіцца перадача дзвюх цэнтральных мужчынскіх роляў — Пушкіна і Моцарта — дзвючатам. Гэтым прыёмам рэжысёр зусім не акцэнтуе эмансипацыю, а ўсяго толькі падкрэслівае тонкую адухоўленасць, па-дзіцячы шчырую эманцыянальнасць герояў, іх кранальную безбароннасць.

"Маленькія трагедыі. Пушкін" — не адзіная прэм'ера тэатра за апошні час. 27—29 кастрычніка гледачы убачылі новы спектакль "Тамніны замка Шаннон", пастаноўлены запрошаным з Мінска Сяргеем Кавальчыкам. На 24—26 лістапада да Дня вызвалення Гомеля ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў запланавана прэм'ера паводле Васіля Быкава — "Пайсіц і не вярнуцца" ў пастаноўцы заслужанага артыста Расіі Валіяціна Варажскага. А ў лютым Гомельскі абласны драматычны тэатр рушыць на гастролі ў сталіцу.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Стаць у оперы на галаву

майстэрства, але і ўменне працаваць на шматметровай вышыні — вядома, са страховай, ды без боязі, бо тая можа адрозніцца на голасе. Цікавосткі пачынаюцца з увер'юрты: гэтака дайдзца: блазан з жоўтым паветраным шарыкам, што сімвалізуе сонечнае шчасце, жыццё-лічбці па хвалі. Цяцка раптам вырываецца з рукі — і блазан патапае: са смерцю дачкі заканчваецца жыццё і для яго. Надалей відовішчыннасці становіцца ўсё болей. Герцаг упершыню з'яўляецца галавоў: пешачы слых і зрок, оперная пастаноўка вымушае параважаць. Спектакль атрымліваецца не пра помсту, не пра жорсткі лёс, а пра каханне, што перамагае цаной смерці. І пра неабходнасць беражліва ставіцца да такіх пацужоў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

СТУЖКА ЖЫЦЦЯ

Міхаіл Мікешын 1835 — 1896 гг.

скульптар, мастак і графік беларускага паходжання, аўтар выбітных помнікаў у буйных гарадах Расіі

1835 г. Народзіўся 21 лютага на этнічнай тэрыторыі Беларусі ў в. Маскішка Саліскай губерні (сёння Бранская вобласць).

1843 г. Сям'я пераезджае ў Росіяў, для хлопчыка паступае ў пачатковую народную вучэльню. Ужо ў гэты перыяд у Міхаіла праяўляецца схільнасць да малювання.

1852 — 1858 гг. Ва ўзросце 16 гадоў заахвочваецца ў Акадэмію мастацтваў, дзе лістоваму навучніку па бальшынскіх кніжках і Б. Вітальдзі.

1859 г. Мастак прымае ўдзел у дзяржаўным конкурсе на створэнне найбольшага праекта помніка "Тысячагоддзе Расіі" ў Ноўгарадзе і перамагае.

1861 г. Мікешын наведвае шмат замкаў на мясцовым тэатральным конкурсе на створэнне помніка Канстанціну ў Санкт-Пецярбургу.

1865 г. Мікешын наведвае Кіеўшчыну, дзе жыве яго сестра. Падчас знаходжання там ён робіцца сведкам рухавіц набыццў у вайсковы ўстанове, што робіць на яго моцнае ўражанне — Міхаіл старае шорка замаляваць на гэтую тэму.

1876 — 1878 гг. Рэдактар сатырычнае часопіс "Чыталы", у якім друкавае свае карыкатуры і інтэрв'ю да тэатра М. Богалі і Т. Шаўчэна, які і сёння даюць пазнавальнасць.

У гэтай творчасці Мікешын пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

1885 г. У сваёй творчасці Мікешын пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

1896 г. Памірае ад сардэчнага прыступу 31 студзеня ў Санкт-Пецярбургу. Пахаваны на Міхайльскіх могілках Аляксандра Невскага.

Надгробны помнік Мікешыну ўвайшоў у спіс помнікаў, які тэмама шматка свайго мажэ абраць мастацтва і скульптуру.

У большасці знакамітых Міхаіла Мікешына фігуры на "русскі" скульптар. Аднак сам Міхаіл пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

Акрамя на мастацкіх талентах, Міхаіл Босман вылучае сваёй перадаваўшай здольнасці. Ён пачынаў выдатна, жыва і дэталіста напісаныя мемуары, і мік расказаў аб падзеях у сваёй жывой і лодзі, які аказалі на яго вялікі ўплыў.

1843 г. Сям'я пераезджае ў Росіяў, для хлопчыка паступае ў пачатковую народную вучэльню. Ужо ў гэты перыяд у Міхаіла праяўляецца схільнасць да малювання.

1852 — 1858 гг. Ва ўзросце 16 гадоў заахвочваецца ў Акадэмію мастацтваў, дзе лістоваму навучніку па бальшынскіх кніжках і Б. Вітальдзі.

1859 г. Мастак прымае ўдзел у дзяржаўным конкурсе на створэнне найбольшага праекта помніка "Тысячагоддзе Расіі" ў Ноўгарадзе і перамагае.

1861 г. Мікешын наведвае Кіеўшчыну, дзе жыве яго сестра. Падчас знаходжання там ён робіцца сведкам рухавіц набыццў у вайсковы ўстанове, што робіць на яго моцнае ўражанне — Міхаіл старае шорка замаляваць на гэтую тэму.

1876 — 1878 гг. Рэдактар сатырычнае часопіс "Чыталы", у якім друкавае свае карыкатуры і інтэрв'ю да тэатра М. Богалі і Т. Шаўчэна, які і сёння даюць пазнавальнасць.

У сваёй творчасці Мікешын пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

1896 г. Памірае ад сардэчнага прыступу 31 студзеня ў Санкт-Пецярбургу. Пахаваны на Міхайльскіх могілках Аляксандра Невскага.

Надгробны помнік Мікешыну ўвайшоў у спіс помнікаў, які тэмама шматка свайго мажэ абраць мастацтва і скульптуру.

У большасці знакамітых Міхаіла Мікешына фігуры на "русскі" скульптар. Аднак сам Міхаіл пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

Акрамя на мастацкіх талентах, Міхаіл Босман вылучае сваёй перадаваўшай здольнасці. Ён пачынаў выдатна, жыва і дэталіста напісаныя мемуары, і мік расказаў аб падзеях у сваёй жывой і лодзі, які аказалі на яго вялікі ўплыў.

1843 г. Сям'я пераезджае ў Росіяў, для хлопчыка паступае ў пачатковую народную вучэльню. Ужо ў гэты перыяд у Міхаіла праяўляецца схільнасць да малювання.

1852 — 1858 гг. Ва ўзросце 16 гадоў заахвочваецца ў Акадэмію мастацтваў, дзе лістоваму навучніку па бальшынскіх кніжках і Б. Вітальдзі.

1859 г. Мастак прымае ўдзел у дзяржаўным конкурсе на створэнне найбольшага праекта помніка "Тысячагоддзе Расіі" ў Ноўгарадзе і перамагае.

1861 г. Мікешын наведвае Кіеўшчыну, дзе жыве яго сестра. Падчас знаходжання там ён робіцца сведкам рухавіц набыццў у вайсковы ўстанове, што робіць на яго моцнае ўражанне — Міхаіл старае шорка замаляваць на гэтую тэму.

1876 — 1878 гг. Рэдактар сатырычнае часопіс "Чыталы", у якім друкавае свае карыкатуры і інтэрв'ю да тэатра М. Богалі і Т. Шаўчэна, які і сёння даюць пазнавальнасць.

У сваёй творчасці Мікешын пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

1896 г. Памірае ад сардэчнага прыступу 31 студзеня ў Санкт-Пецярбургу. Пахаваны на Міхайльскіх могілках Аляксандра Невскага.

Надгробны помнік Мікешыну ўвайшоў у спіс помнікаў, які тэмама шматка свайго мажэ абраць мастацтва і скульптуру.

У большасці знакамітых Міхаіла Мікешына фігуры на "русскі" скульптар. Аднак сам Міхаіл пераходзіць ад адукацыйнага да беларускага тэатра. Асабліва выразнае адлюстраванне "Дзед (баба)", "Тытэвова эстафета", "Беларусь", "Банкір і шчытчы", "Жыццё і смерць" і іншыя.

Акрамя на мастацкіх талентах, Міхаіл Босман вылучае сваёй перадаваўшай здольнасці. Ён пачынаў выдатна, жыва і дэталіста напісаныя мемуары, і мік расказаў аб падзеях у сваёй жывой і лодзі, які аказалі на яго вялікі ўплыў.

Восень пакрысе рытуецца... Восьмь пакрысе рытуецца... Восьмь пакрысе рытуецца...

СЛУЖЭННЕ АЙЧЫНЕ

Пачнём з падзеі, важнай у любы час, а тым больш у Год гістарычнай памяці... Як напісала нам Юлія Кавалёва, загадчык металдыжка аддзела Цэнтральнай клубнай сістэмы Хоцімскага раёна...

Этнафэст "Жывая даўніна" ў Палацкім раённым Цэнтры культуры

Скрыжалі памяці, залацінкі таленту

Падчас цырымоніі перапахавання астанкаў малодшага лейтэнанта Фёдара Сатвароннага ў Хоцімску

Прэзентацыя кнігі Георгія Кісялёва "Я — русоый беларус"

Вечар-прысвячэнне класіцы "Залаты Колас беларускай нывы"

ЧАМУ Ж НАМ НЕ ПЕЦЬ...

Ад спраў ратных пайроўнем да мірных дзейнасцей. І адразу апынімся на этнафэсе "Жывая даўніна". Сюды аматары беларускай спадчыны залізаюць са сваімі талентамі і на Смаргоншчыне. Яна на іх багатая, у кожным чалавеку жыве іскрынка народнай творчасці...

на завянінай беларускай традыцыйнай наміткі ад навукова-высшага супрацоўніка Музея традыцыйнага ручнога ткацтва Пааэз'я Паліны Шкляр. А распачалося свята агульным выкананнем абрадавай песні ва ўнікальным спеўнай манеры "у перахлест", якая з 2019 года ўвайшла ў Дзяржаўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь...

Не давядзецца доўга шукаць таленты і на Смаргоншчыне. Яна на іх багатая, у кожным чалавеку жыве іскрынка народнай творчасці... У Асцяравскай раённай бібліятэцы, які піша бібліятэкар Вольга Зямчэўская, адбылася сустрэча з паэтам-земляком Станіславам Вольдзікам...

У Асцяравскай раённай бібліятэцы, які піша бібліятэкар Вольга Зямчэўская, адбылася сустрэча з паэтам-земляком Станіславам Вольдзікам... У Асцяравскай раённай бібліятэцы, які піша бібліятэкар Вольга Зямчэўская, адбылася сустрэча з паэтам-земляком Станіславам Вольдзікам...

паведамлілі ў Цэнтралізаванай клубнай сістэме Бялыніцкага раёна.

МАЙСТРЫ СЛОВА

Допісаў, прысвечаных творчым ці сустрэчам з ім, у нашай пошце заўсёды багата. Не стаў выключэннем і апошні тыдзень кастрычніка.

Так, у Слонімскай раённай бібліятэцы імя Я. Коласа прайшоў вечар-прысвячэнне класіцы "Залаты Колас беларускай нывы". Гучалі вершы і ўрывкі з "Новай зямлі". Дырэктар і настаўнік Слонімскай дзіцячай школы мастацтваў выканалі песню "Мой родны кут" на словы паэта. Прысутныя на мерапрыемстве ўнучка Песняра Вера Міцкевіч, даследчыца яго жыцця і творчасці, і праўнічка Васіліна Міцкевіч, главоўні заахвалнік фонду Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа, прэзентавалі новую кнігу "Табой я жыў, табой жыву..." прысвечаную жонцы Коласа — Марыі Дзмітрыеўне Каменскай. А фонд раённай бібліятэкі папоўніў кнігавыклад Веры Міцкевіч "Сядзіба Качэрычы. Шляхамі Ланеўска-Ваўкоў, фон Гоераў і іх нашчадкаў" з дарчым подпісам аўтара і кнігамі з хатняй бібліятэкі Данілы Канстанцінавіча Міцкевіча. Пра гэта паведамліла Таціслава Сайчык, загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу гэтай установы культуры.

У Асцяравскай раённай бібліятэцы, які піша бібліятэкар Вольга Зямчэўская, адбылася сустрэча з паэтам-земляком Станіславам Вольдзікам — "Зямельні роднай талент і талентнасць". Нагойтай шпід выхад у свет збору яго твораў у двух тамах. Зразумела, гучалі вершы паэта як у выкананні дзяцей і бібліятэкараў, так і самаго аўтара, песні на яго словы. А юная чытка філіяла "Надольска сельская бібліятэка-клуб" Ульяна Коўшык запісала відэафрагмент у якасці прывітання і запаленнем зачытала верш зямляка, чым кранула прысутных і аўтара.

Вера НИКАЛАЕВА

Супрацоўнікі МНС падзяць навучальныя заняткі ва ўварыўсім доме культуры Буда-Кашалёўскага раёна

Агонь жартаваць не любіць

Як установы культуры падрывталіся да асенне-зімовага перыяду?

Надыходзяць халады, а значыць, і ўзрастае небяспека пажараў. Прычым не толькі ў жылых дамах, але і ў многіх дзяржаўных і недзяржаўных установах, у прыгарадзкіх, у арганізацыях сферы культуры Беларусі. Зыходзячы ў тым ліку і са свайго журналісцкага вопыту, магу ў запэўненасцю засведчыць, што агонь ва ўстанове культуры — даволі рэдкая з'ява.

І часцей за ўсё яна здараецца ў сельскіх будынках, якія дасяг доўга абсталяваныя пачынам ашпленнем. Хоць і звычайныя музеі, бібліятэкі ці школы мастацтваў, у якіх функцыянае цэнтральнае, зразумела, не застрахавана ад нашчасных выпадкаў, звязаных з пажарнай бяспекай.

ПРАВЕРКІ І ВУЧЭННІ

Скажам, зусім надаўна, у сярэдзіне жніўня, адбыўся пажар у ДOME-музеі Г-3 эзда РСДРП у Мінску. Падзея гэта вельмі прыкрая і яшчэ і таму, што названы аб'ект унесены ў Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Як паведамлілі "па гарацых слядах" у Міністэрства па надзвычайных сітуацыях краіны, тады, у жніўні, у тамбуры прыбудовы Дома-музея Г-3 эзда РСДРП на плошчы ў 0,5 квадратнага метра загарэўся ўцяпляльнік. На шчасце, ніхто з людзей не пацярпеў, але ў выніку была пашкоджана драўляная канструкцыя прыбудовы і сам ўцяпляльнік.

Увогуле, па стане на пачатак кастрычніка 2022 года ў Беларусі абылося 4711 пажараў, пры якіх загінула 464 чалавекі. Таму акцэнта, што агонь жартаў не даруе, актуальна і перапрашай насенно, зрэшты, як і заўсёды. Менавіта з гэтай прычыны МНС Беларусі пастаянна ладзіць праверкі на шматлікіх аб'ектах, у тым ліку — і сферы культуры. Напрыклад, у канцы верасня прайшоў тактыка-спецыяльнае вучэнне ў Беларускай дзяржаўнай шкыры. Паводле легенды заняткаў на арэне шырока падчас шоу з піратэхнічнай загараліся элементы дэкарацыі

і глядзельнай залы. Калі пачаўся пажар, ва ўстанове знаходзілася больш за 1100 чалавек (наведвальнікі і работнікі), а таксама жывёлы. Цігам вучэння былі адпрацаваны розныя сітуацыі, у тым ліку пераход уагаранна з дах будынка, выратаванне людзей з задымленых памяшканняў і некаторыя іншыя.

ЗДАРЭННЯЎ НЕ БЫЛО

На Магілёўшчыне з пачатку года адбылося 570 пажараў, пры якіх загінула 60 чалавек, сярэд іх, на хвал, было і адно дзіця. Але ж у сферы культуры вобласці пажары і іх наступствы — забятыя з'ява.

— За апошнія некалькі гадоў на аб'ектах культуры Магілёўшчыны не было здарэнняў, звязаных з узнікненнем пажарнай сітуацыі, — адзначае кіраўнік Магілёўскага абласнога цэнтру па забеспячэнні дзейнасці арганізацый культуры Аляксандр Ярмолін. — Што да аб'ектаў сферы культуры, дзе выкарыстоўваецца пачыно ашпленне, то іх, можна сказаць за запэўненасцю, вобласці заста- лася вельмі мала і з кожным годам робіцца ўсё менш і менш.

Па словах Аляксандра Ярмоліна, такая сітуацыя складася, бо ў апошнія гады падобныя установы — часцей за ўсё гэты сельскія бібліятэкі ці школы мастацтваў — часта аб'яўляюцца па "ліным дахам" з дамамі культуры, дзе, натуральна, ужо ёсць цэнтральнае ашпленне.

Напрыклад, у канцы верасня прайшоў тактыка-спецыяльнае вучэнне ў Беларускай дзяржаўнай шкыры. Паводле легенды заняткаў на арэне шырока падчас шоу з піратэхнічнай загараліся элементы дэкарацыі

— Неабходна супрацьпажарная мерапрыемствы праводзіцца ў вобласці належным чынам. — запэўніў Аляксандр Ярмолін. — А ўсе установы сферы культуры Магілёўшчыны яшчэ і верасня бягучага года атрымалі пашпарты, дзе засведчана наяўнасць падрыхтаванасць да пачатку асенне-зімовага перыяду.

ПЕЧКА ПРАЦЫ НЕ ПЕРАШКОДА

Натуральна, пачыно ашпленне — гэта не толькі павышана пажарная небяспека, але і пэўныя няўзручнасці. У сельскай бібліятэцы-музеі ў вёсцы Мадэлавічы Ганцавіцкага раёна Брэскай вобласці, як расказала загадчыца устаноў Любоў Дзямчук, дзейнасць ажыно пачынае. Іх догляд — самы пільны.

— У халады прыбыральшыцца распаляе ва ўсім пільні печак, а калі на вульшы збольшага цёпла, то ў меншай колькасці, — кажа Любоў Дзямчук. — Выдамо, гэта стварэе некалькіх іжж-касі. Скажам, трэба пастаянна пра- вяршаць з'ясагнасьс комнаў; каб у іх не збіралася сажа, выкарыстоўваць сухія лупіны ад сямка; закупляць дровы; наймаць людзей, каб гэтыя дровы па- рэзаць іі пакалоў іі скласці пры біблі- ятэцы. Што да вогнетушыцеляў, то іх мы правярэм раз на квартал, ды і пажарныя нас кантралююць пастая- нна і вельмі пільна.

Падобная праца праводзіцца і ў іншых абласцях Беларусі, у якіх ва ўстановах культуры імяці захавалася пачыно ашпленне. Аднак падобных арганізацый не вельмі шмат. Так, напрыклад, як расказала дырэктар Іўеўскай раённай бібліятэкі Святлана Мірончык, з дзесяці бібліятэчных устаноў, якіх працуюць у сёлах, толькі адна — у вёсцы Сютбіноні — мае пачыно ашпленне.

— У сувязі з гэтым узнікаюць пэўныя невыгоды, але мы з імі паспяхова справляемся, — кажа Святлана Мірончык. — Рытуем дровы, правярэ- ам кожны. Таксама ёсць у нас і арга- нізацыі, якія працуюць на масывом ашпленні, там усталяваны газавыя катлы. Вос і закупляем брыкет, і ў ка- шельных працуюць какагары. Праўда, падобных устаноў у нас мала, гэта бо- льяш праблема сельскіх дамоў культу- ры, а не бібліятэка раёна.

Як распавядае Святлана Мірончык, папярэтоўка да новага ашплен- льянага сезона ў бібліятэцка Іўеўскага раёна пачынаецца ішчэ ў чэрвені. Менавіта лерам ва ўстановах прыхо- дзіць з правэркамі спецыялістаў па- жарнай аховы, для супрацоўнікаў ла- дзіцца навучальнае мерапрыемства, работнікам раздаюцца тэматычныя буклеты.

— У нашых бібліятэцках нават пе- раванышан план па наўнісцы вог- нетушыцеляў, — адзначае Святлана Мірончык. — Так, у цэнтральнай бі- біліятэцы маем 14 вогнетушыцеляў, а ішчэ 15 зарэзерваваны ў іншых бі- біліятэцка раёна.

ДОМ КУЛЬТУРЫ ПАД НАГЛЯДАМ

Пільную увагу пажарнай бяспечы надаюць і ў сельскіх дамах культуры Беларусі. Напрыклад, як расказала намеснік дырэктара Глыбоцкай цэнтралізаванай клубнай сістэмы Таціслава Бурца, у раёне ёсць толькі адна ўста- нова з пачынам ашпленнем — Падоль- ская дзіцяці цэнтр рамяства. Ішчэ ў дзесяці сельскіх арганізацый працуюць ка- шельныя брыкетнае паліва. Усе кашель- ныя праходзіць іштосеннае аглядны пажарнай ішпекцыі і толькі пасля гэта- та атрымліваюць дазвол на эксплуата- ацыю. Таму пазаштатныя сітуацыі пры правільным выкарыстанні ўні- каць не павінна.

— Напрыканцы вясны нам даюцца прадлісанні ад энергетычнага і па- жарнага нагляду, і да канца лета мы рытуем установы да асенне-зімовага перыяду, — кажа Таціслава Бурца. — Пастаянна асцошаецца наўнісца вогнетушыцеляў, у некаторых клуб- ных установах Глыбоцкага раёна усталяваны і аўтаномны пажарны апавіащальнік. Да слова, у нашых клубных арганізацый ішпяр прахо- дзіць акцыя па папярэджанні пажа- раў.

Акцый, даражч, арганізоўваюцца не толькі культуротнікамі, але і супра- цөөнікамі МНС Беларусі. Так, дзяі мі прадстаўнікі Буда-Кашалёўскага раёнага аддзела па надзвычайных сітуацыях (Гомельская вобласць) пра- водзіць прафілактычныя мерапы- емствы ва Уварыўсім гарадскім доме культуры. Перад уваходам у клубную ўстанову на інтэрактыўных пільноў- ках ладзіць заняткі з наведвальніка- мі на тэму бісекеі жыццядзейнасці, разабраў правільна карыстання алек- траабсталяваннем, газам у побыце, на макеце паўтарылі правільна эксплу- атацыі печы, усё ахвотнікаў вучылі правільна выклікаць экстрэмнае службы, а таксама паказалі, як можна правяршы на працэдурынась аўта- номны пажарны апавіащальнік.

Як бачна, хацелі па прадуділен- ні небяспечных сітуацый з агнём ва ўстановах культуры Беларусі прыма- юцца даволі шырока. Тое, што ёсць названыя мерапрыемствы прыносяць свой пільн, пашвардае і статыстыка, ацунана кіраўніком Магілёўскага аб- ласнога цэнтру па забеспячэнні дзей- насці арганізацый культуры Аляксан- дра Ярмоліным: поўная адуцэннасць здарэнняў з агнём ва ўстановах куль- туры Магілёўшчыны ішчэ некалькіх апошніх гадоў. Натуральна, хацелася б, каб падобная карціна захоўвалася і надалей і ўстановах культуры не толькі ўсходняга рогіёна, але і ўсёх іншых абласцей Беларусі. Бо, як жаў адзначалася, агонь сапраўды жартаў не даруе.

Юры ЧАРНІКЕВІЧ Фота з сайту устаноў культуры і Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Беларусі

У Глыбоцкай цэнтралізаванай клубнай сістэме ладзіцца мерапрыемства, звязанае з прадуділеннем пажараў

Пажарныя на вучэннях у Беларускай дзяржаўнай шкыры

Якуб Колас, 1947 г.

“Вітаю вас, як блізкіх, родных...”

У лістападзе па ўсёй Беларусі пройдзе юбілейныя мерапрыемствы з нагоды 140-годдзя з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры, беларускага паэта Якуба Коласа. Імпрэзы, канферэнцыі, прэзентацыі, выставачныя праекты, прысвячэнні жыццю і творчасці Песняра, адбудуцца ў школах, бібліятэках, музеях і іншых установах.

З КОЛАСАМ У СЭРЦЫ

У Дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ўжо працуе выстава “Апалены зорлак”, арганізаваная сумесна з Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеем Якуба Коласа. Куратары выставачнага праекта распавядаюць пра цяжкі лёс Коласавай сям’і ў гады вайны і гітлераўскага адпаведна. Адсутнасць вестак з фронту да сына Юрыя Мішкевіча, смерць найлепшага сябра і палпелічкі Янікі Купалы, цяжкія хваробы спадарожныя жыцця паэта, яго жонкі Марыі Дзімітрыўны Мішкевіч, — усё гэта вострым болем адгукалася ў сэрцы класіка Беларускай літаратуры. Колас адпачыў у Тапачкінах, куды была эвакуавана Акадэмія навук БССР. Канстанцін Міхайлавіч яздзе навуковую і арганізаваную работу на пасадзе в.а. віцэ-прэзідэнта. Аліначова Якуб Колас займаўся літаратурнай дзейнасцю, з-пад пяра паэта выхадзілі пальмяныя вершы, якія зацікалілі да барацьбы з ворагам.

Паэта”, якая пазнаёміць з прыжыццёвымі графічнымі партрэтамі беларускага пісьменніка і мемарыяльнымі рэчамі з яго дома. Часова экспазіцыя “30 імгненняў: фоталагічныя жыцця Народнага паэта Беларусі Якуба Коласа”, прадстаўлена Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеем Якуба Коласа, адкрываецца ў адной з бібліятэк горада Гомеля да юбілею класіка беларускай літаратуры. Гэта пералік толькі некаторых мерапрыемстваў, прымеркаваных да юбілею Якуба Коласа.

У ПАМ'ЯЦЬ АБ ПАЭЦЕ

Усім нам добра знаёмы помнік Якубу Коласу на плошчы яго імя ў Мінску. Аўтарам скульптурнай кампазіцыі з’яўляецца народны мастак СССР Заір Азгур, праект плошчы зрабілі архітэктары Ю. Градаў, Г. Заборскі і Л. Левін. Дамінантай скульптурнага комплексу з’яўляецца бронзавая фігура народнага паэта. Якуб Колас паказаны ў сталявым узорцы. Задумана сядзіць ён на вылікім валуне. Абапал фігуры размешчаны скульптурныя групы герояў творчых Якуба Коласа. Дзед Талка і яго сын Пачас нібы сядзілі са старонкаў навук БССР. Канстанцін Міхайлавіч яздзе навуковую і арганізаваную работу на пасадзе в.а. віцэ-прэзідэнта. Аліначова Якуб Колас займаўся літаратурнай дзейнасцю, з-пад пяра паэта выхадзілі пальмяныя вершы, якія зацікалілі да барацьбы з ворагам.

Важнай падзеяй у шэрагу юбілейных святаў стала адкрыццё помніка Якубу Коласу на яго малой радзіме, у Стоўбцах. Калектыў скульптараў на чале з народным мастаком Іва-

натных калектыв. З радзімы выданымі кнігі з аўтаграфамі Якуба Коласа ў фармаце міні-выстаў у музеі знаёмлілі на працягу ўсяго юбілейнага года. Гэта праект быў падтрыманы спецыяльным фондам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, што дазволіла не толькі стварыць фінальную юбілейную выставку, але і выйшчы кнігі з інскрыптыў класіка Беларускай літаратуры, якія раней не друкаваліся і былі невядомыя коласазнаўцам. З некаторымі невядомымі матэрыяламі мы ўжо знаёмлі чытачоў “Культуры”. На часовай экспазіцыі ўпершыню будуць прадстаўлены некаторыя прысвячэнні паэта на кнігах, адрасаваныя жанчынам з яго ачагання.

Невядомыя, Якуб Колас, Эдзі Агняцэў, Канстанцін Буילו. Дом творчасці пісьменніка ў Каралішчэвічах, 1952 г.

РУПЛІВАСЦЬ СУПРАЦЮІНКАЎ МУЗЕЯ ЯКУБА КОЛАСА

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа таксама парадзе прыхільнаю творчасці паэта. 4 лістапада ў музеі прайшла XXXVI Навуковага канферэнцыя “Каласавыя”, якая ў чарговы раз аб’яднала навукоўцаў, даследчыкаў спадчыны беларускага пісьменніка, а таксама адкрылася юбілейная выстава. Часова экспазіцыя “Ад усёго сэрца, ад усёй душы: інскрыпты Якуба Коласа на кнігах” аб’яднала матэрыялы не толькі з фонду сталежанага музея Песняра, але і з іншых устаноў: Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, Літаратурнага музея Шарыпкі бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі, Прэзідэнцкай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь, Слонімскай раённай бібліятэкі, Расійскага дзяржаўнага архіва літаратуры і мастацтва, а таксама з пры-

Дарчы надпіс Якуба Коласа Эдзі Агняцэў. З фонду Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры

з заваленнем дарчы сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”. У час вайны Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”. У час вайны Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Кетлер — бухгалтарка сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Якуб Колас і яго знаёмая Аляксандра Антонаўна Кетлер у садзе каля дома паэта. Мінск, 1946 г.

НЕВЯДОМЫЯ ІНСКРЫПТЫ КЛАСІКА

У гады Вялікай Айчыннай вайны Якуб Колас знаходзіўся ў эвакуацыі на Узбешкім уз’ездзе ў Тапачкінах. У Тапачкінах была перададзена Акадэмія навук БССР. Далейшае развіццё адсутвалае ўспамінаўся шасцідзесяцігоддзі з дня нараджэння. Да юбілею паэта выходзіць з друку зборнік вершаў “Голос земли”, кніга “Ізбраныя стихотворения”, а таксама выбраныя вершы Якуба Коласа ў пераказе на ўзбэшскую мову. Гэтыя кнігі аўтар

Кетлер — бухгалтарка сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Кетлер — бухгалтарка сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Кетлер — бухгалтарка сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Кетлер — бухгалтарка сваім сябрам і знаёмым, часам паклаючы некалькі ралкоў на памяць. “Мілай Эдзі Агняцэў, Якуб Колас. 10.1.1943 г.” напісаў аўтар на тытульнай старонцы аднаго з асобнікаў зборніка вершаў. Беларуская паэтка Эдзі Агняцэў успамінала: “Коласу пранікнёныя бацькоўскія вочы сарваці маю душу ў цяжкіх дні вайны. З лета 1941 года да другой паловы кастрычніка 1943 года Якуб Колас з сям’ёй знаходзіўся ў ўзбэшскай зямлі. Туды ж завісаў лёс і мяне”.

Вясна 1944 года. Якуб Колас едзе ў родную Беларусь — дакладней на яе паўднёвы ўскод, які нядаўна вызвалілі ад акупацыі. Але на сэрцы радасць сплутаецца з трываючай. Прычынай таму — цяжкая хвароба любой жонкі, і яго пэўна віванавіц і сябе.

Фільм “Якуб Колас. Каханне жыве для дваіх...”, прэм’ера якога пройдзе 5 лістапада на тэлеканале “АНТ”, раскрывае знакамітага паэта ў нязвыклым ракурсе — праз прызму асабістага. У стужцы шчодро гукаць дэзнікавыя запісы, прыватныя лісты і тры вершы, якія ад пачатку не планаваліся для публікацыі. А вось гэта знаёмых пастановаў кадраў ды зафіксаваных у хроніцы адзіных прамоў. Цэнтральная сюжэтная лінія не эпічная, а лірычная: гісторыя кахання. І усё гэта разам стварае непараўнальна, але таму і прыватна для гледача партрэт.

БЕЗ ПАСТАМЕНТА

Ражысёр стужкі Фёдар Краснабярэў прызначае, што Колас доўгі час успрымаўся ім... найперш як помнік на аднайменнай плошчы. Гэта надзіра: шматгалосны культ Песняра ды “неаспрэчаны” яго фігуры і сапраўды накладае свой адбітак на успрыманне сучаснікаў. — Таму найважнейшай задачай для мяне было “ачалавечыць” Коласа, наблізіць яго да нас, простых сяброў, — кажа ражысёр. — Бо адна справа, калі наш герой — гэта помнік, які нельга чапаць, хіба толькі галу-боў адганяць, а зусім іншае — калі перад намі жывы чалавек, са сваімі сумневымі, рэфлексіямі, мо і памылкамі... Менавіта такі Колас для нас куды больш зразумелы — і таму цікавы. Нават ягоныя вершы пачынаеш успрымаць іначай: яны для цябе нібы ажываюць, ты бачыш захаванне памяці пра класіка, не надла імянуцца “адпаліраваць” яго образ. У вольным доступе багата праўдзівых фактаў, якія надаюць знаёмых са школьнай лавы постаці ўласцівую любо-жывому чалавеку “шупратаць”. Прыкладам, можна даве-

Маладога Песняра сыграў “горкавец” Сяргей Жбанкоў

Каханне паэта

Поліна Коласа ў сталасці выканаў Андрэй Аліферэнка

Марыя Дзімітрыўна Увасобіла Юлія Кадушквіч

ных інтанцыі ды адпаведнай дыстанцыі. Навошта апускаць якіх на зямлю? — У свой час мяне захапіла біяграфія Чарлі Чапліна, якую напісаў яго псіханалогік, — прырэчы ражысёр. — Нашчадкі акцёра спрабавалі перашкодзіць яе публікацыі, бачошыся, што знаёмы ўсім вобраз ужо не будзе выклікаць такой павялічэння і захаплення. Ды, як выявілася, хваляванні былі дэмафіяна. Маштаб гэтай асобы ні не зменшыўся, затое яна стала да нас бліжэйшай.

МУЗЕЙНАЯ ПРАЦА

Варта адзначыць, што нашчадкі Коласа, воль ужо каторыя пакаленне якіх руліла апіскаўца над захаваннем памяці пра класіка, не надла імянуцца “адпаліраваць” яго образ. У вольным доступе багата праўдзівых фактаў, якія надаюць знаёмых са школьнай лавы постаці ўласцівую любо-жывому чалавеку “шупратаць”. Прыкладам, можна даве-

дацца пра хісткі стан здароўя, перапады ў настрой, уласцівыя чужым рэпрэсіі страхі... А яшчэ пра тое, што выбітны пясняр “мастаком быў неважэнічкім” — як шчыра прызнае яго сын Міхась Мішкевіч.

На яе прыкладзе можна зразумець, што быць музэй паэта насамрэч зусім не так рамантычна, як многім здаецца. Гэтая роля прадулгджае найперш шматлікія побытавыя і сямейныя клопаты і стварэнне ў доме спрыяльнага для творчасці клімату

У фільме ёсць і яго цытата пра саброеўска-паланіцкіх заканаўцаў банькі, у якіх толькі чыра прызнаваліся жонкі — а потым сябе віванавіц. Шкада толкі, у сінэарыйнай ператрапі ўз’ездзе на тэатральны эпізод, які расцяляе ўсе кропкі над “і”; незадоўга да смерці бацька запэўніў сына, што каханне ў яго жыцці было адзінае, і ніякіх здарэў ён блізка не дапускаў.

Фігура жонкі Коласа Марыі Дзімітрыўны ў фільме займае пачэснае месца — упараўнаць з галоўным ге-

НІБЫ ПАСАЖЫР НА ПАЎСТАНКУ

Паводле жанру гэты дакументальны фільм даволі традыцыйны — у адрозненне ад многіх іншых праектаў студыі “Майстэрня Уладзіміра Бокуна”, дзе сам жанр, так бы мовіць, ставіўся пад сумнеў. Ды, як выявілася, нічога дрэннага ў гэтай традыцыйнасці няма. “Старое добрае” дакументальнае кіно і сёння здатнае выклікаць эмацыяны воліку ў распеваўнага візуальнымі эфектамі гледача. Асабліва калі ў наўнасці дабрыні рэжысёрскі падыход, які грунтуецца не стоты, скажам, у 1937-м. То-бок праца досыць руцінная... А яшчэ — непасрэдна ўвесь 52-хвілінны фільм, — цягнік. Сапраўды, падарожнічак Песняра даявоўна багата — то ў эвакуацыі, то на фронт Першай сусветнай, то розныя раэзды ўжо падчас Другой... Ды і сам Колас у лісце Купалу з курскай Аб’яны парэаўноўвае сябе з пасажырам, які захрас на нейкай пра-

межкавай станцыі і не ведае, калі скончыцца гэты транзітны перыяд.

Дбайна сатканы з хранікальных кадраў відэаэраг хіба раз-пораз разнастайны камерныя нізкабюджэтыя пастаноўкі. Напэўна, алкрасіцца для многіх гледачоў стане Андрэй Аліферэнка, які выдатна пратрапіў у вобраз немадлага ўжо Коласа. Акцёр гэты мае вільную фільмаграфію: калі верць папулярнаму воль-дзедзіну, ён зняўся аж у 132 стужках! Праўда, большасць з іх — серыялы, таму і ролю яму даставаліся адпаведныя... Фільм сведчыць, што Андрэю Аліферэнку варта прапаўноўваць іншыя амплу: герояў з глыбокім унутраным святлом, які акцёр здатны чарудзіць самім зморчынямі на сваім твары.

І ў дадатка — голасам. Як адзначыла праўніка Песняра Васіліна Мішкевіч, якая выступіла кансультантам фільма, вершы Коласа ў выкананні акцёра ўзраўняе яе асабіва, нагадаўшы голас знакамітага прадзідуна.

Шыжка аспрэчыць, што на Беларусі мада пра каго напісана або знята столькі калі, колькі пра Коласа. Здаецца, ягоны жыццярэс вывучаны літаратура на днх. Ці ж можна сказаць пра гэтую постаць нешта новае? Фёдар Краснабярэў упэўнена да станаўчы адказ: — Галоўнае — пераадолець тую ілюзію, нібы мы гэтага чалавека цалкам разумеем ды ведаем пра яго літаратура ўсё. Бо звыклі нам “хрэстаматыіны” вобраз хавае натуре вельмі няпростаю — са сваімі траўмамі і ўгоенымі матывамі. У гэтай асабе няма статыкі, застыласці — яна мяняецца, паўданаўна ў рухавым імпульсам і рухомым асродкам. Што і надзіра: гэта толькі помнік стаяць непорушна, змой і гэтае з аднолькавым выразам твару. Чалавек жа зусім іншы, асабліва чалавек творчы: тонкі, раўны... Кры-знацца, для мяне Колас шмат у чым і да-соль загадка.

Ілья СВІРІН

дастаткова, веды трэба пра-
вараць. У 16 гадоў Парацэльс
паатрапіў у Базельскі ўніверсі-
тэт, але, паколькі ўжо меў веды,
вышэйшыя за тых, што маглі даць
студэнтам старая прафесура,
кінуў вучобу і адправіўся ў
вандроўку па ўніверсітэцкіх
цэнтрах Еўропы. У гэты час
сярэднявечны дзеян і пачаў
выкарыстоўваць імя Парацэльс,
якім, верагодна, хацеў паказаць,
што ён больш дасведчаны, чым
знакміты лекар Цольс (жыў у I стагод-
дзі). Каля 1516 года Парацэльс
мог атрымаць ступень доктара
медыцыны і хірургі ў Ферарскім
універсітэце. У 1517–1520-м працаваў
вайсковым лекарам. Правёўшы
сотні аперацый, набыў каласальны
досвед практычнай медыцыны.
Цягам наступных дваццаці гадоў
Парацэльс абшоў усю Еўропу,
назапашваючы веды, зьяртаючыся
не толькі да вядомых урачоў, але і да
простых людзей. Некаторы

Сёння мы распавядзем пра знакамітага сярэднявечнага
лекара-рэвалюцыянера Парацэльса. Ці ўдзельнічаў ён
ў навуковым дыспуте з Францішкам Скарынам?
У якіх яшчэ гарадах Вялікага Княства Літоўскага, акрамя
Вільні, Парацэльс мог набываць падчас вандроўкі ў
Маскву (калі яна сапраўды адбылася)?

МОЦ КІНЕМАТОГРАФА

У 1970-х гадах савецкія
літаратары-амерыканцы брата
Вайнера напісалі дзве
эксперыментальныя раманы:
“Візіт да Мінатаўра” (1971–
1972) і “Лекі супраць
страху” (1974). Незвычай-
най спробай у гэтых творах
было спалучэнне дзюво сю-
жэтных ліній — дэтэктыў-
най і гістарычнай. У першай
кнізе гаворка ішла пра кра-
дзеж у савецкага музыкан-
та скрыпкі Страдывары і пра
самага майстра Антонія
Страдывары (1644–1737). У
другім вёўся расповед пра
лекара Парацэльса (1493–
1541) і банду савецкіх злачы-
нцаў. Натхнёны Вайнерамі,
напісаў гістарычны дэтэктыў
і Уладзімір Караткевіч, з-пад
чыгоў пярэ ў 1978 годзе
выйшаў раманы “Чорны замек
Альшанскі”. Паэзія усё тры
творы экранізавалі. Прычым
“Лекі супраць страху” двойчы.
Такім чынам, імя Парацэльса
ўвайшло ў кожны дом, дзе
быў тэлевізар або кніжная
шафа. Так напачатку 1990-х
я і пазнаёміўся з гэтай ле-
гендарнай постацю. “Камуні-
каванцы” з ёй мы праця-
гвалі ў лістападзе 2009 года
ў Берліне, на безразе Шпітэ.
Паслязнімак стала кніга
напра Парацэльса, напісаная
Браняў у 1988 годзе Люсьянам
Браняў, набываючы мной на-
супраць Пергамскага музея
на “баракшовах для гурман-
наў” — раі на зямлі для біб-
ліяфіла, меламана, нумізма-
та або філатэліста. Зыркай
чырвовай вокладкай з за-
латымі літарамі выданне
сваіх і ў шэрасі дна, нібы
мяк, і проста патрабавала:
“Забяры мяне з сабой”. Так
і сталася. Праўда, захапіла

мяне не вокладка, а карта
ввялікай вандроўкі Парацэль-
са па Еўропе з пазначанымі
на ёй гарадамі Вільні і
Смаленска. Шэдым колерам я
тады, што праз 13 гадоў ва-
змяўся пісаць пра гэтага сяр-
эднявечнага дзеяча і буду
разважаць, у якіх беларускіх
гарадах ён мог набываць на-
пачатку XVI стагоддзя?

ЗАПАВЕТ БАЦЬКІ

Парацэльс (сапраўднае
імя — Філіп Аўрэд Тэа-
афраст Бамбаст фон Гоген-
гайт) — лекар, філосаф,
алхімік і прыродазнавец,
адзін з заснавальнікаў ятра-
хіміі (кірунку алхіміі, ствар-
нальнікі якога паставілі
хімію на службу медыцы-
не). Нарадзіўся Парацэльс
у Швейцарыі ў сям’і ўрача
і медсястры. Даламагаючы
бацькам, будучы навуко-
вец набыў немалы досвед
ў тэрапіі, хірургіі, працяў
процём спецыяльнай лі-
таратуры. Таму калі пазней
узнікла пытанне, кім быць,
паміж традыцыйным за-
ніткам шляхты — вайной
(то-бок паходамі, рабунка-
мі, каліштван або хуткай
смерці) — і рамяством ле-
кавання Парацэльс абраў
другое. Бацька Вільгельм
Гогенгайт нібыта бяскніга
напра Парацэльса, напісаная
Браняў у 1988 годзе Люсьянам
Браняў, набываючы мной на-
супраць Пергамскага музея
на “баракшовах для гурман-
наў” — раі на зямлі для біб-
ліяфіла, меламана, нумізма-
та або філатэліста. Зыркай
чырвовай вокладкай з за-
латымі літарамі выданне
сваіх і ў шэрасі дна, нібы
мяк, і проста патрабавала:
“Забяры мяне з сабой”. Так
і сталася. Праўда, захапіла

**ЛЕКАР МУСЦІЕ
ВАНДРАВАЦЬ**

Такім было жыццё-
вае крэда Парацэльса, які
сцявяджаў, што тэорыі не-

Гданьску ці ў Вільні атрыма-
лі нада многу нейкую пера-
могу альбо забывлі ў нечым
трымф, то гэта адбылося
толькі ў першай сутычцы”
(1528); “Наша доўгая вайна
з такімі ішла адзін супраць
аднаго. Яны выгналі мяне
з Лівы, потым з Прусіі,
потым з Польшчы, і гэтага
сярэднявечны дзеян і пачаў
выкарыстоўваць імя Парацэльс,
якім, верагодна, хацеў паказаць,
што ён больш дасведчаны, чым
знакміты лекар Цольс (жыў у I стагод-
дзі). Каля 1516 года Парацэльс
мог атрымаць ступень доктара
медыцыны і хірургі ў Ферарскім
універсітэце. У 1517–1520-м працаваў
вайсковым лекарам. Правёўшы
сотні аперацый, набыў каласальны
досвед практычнай медыцыны.
Цягам наступных дваццаці гадоў
Парацэльс абшоў усю Еўропу,
назапашваючы веды, зьяртаючыся
не толькі да вядомых урачоў, але і да
простых людзей. Некаторы

Гданьску ці ў Вільні атрыма-
лі нада многу нейкую пера-
могу альбо забывлі ў нечым
трымф, то гэта адбылося
толькі ў першай сутычцы”
(1528); “Наша доўгая вайна
з такімі ішла адзін супраць
аднаго. Яны выгналі мяне
з Лівы, потым з Прусіі,
потым з Польшчы, і гэтага
сярэднявечны дзеян і пачаў
выкарыстоўваць імя Парацэльс,
якім, верагодна, хацеў паказаць,
што ён больш дасведчаны, чым
знакміты лекар Цольс (жыў у I стагод-
дзі). Каля 1516 года Парацэльс
мог атрымаць ступень доктара
медыцыны і хірургі ў Ферарскім
універсітэце. У 1517–1520-м працаваў
вайсковым лекарам. Правёўшы
сотні аперацый, набыў каласальны
досвед практычнай медыцыны.
Цягам наступных дваццаці гадоў
Парацэльс абшоў усю Еўропу,
назапашваючы веды, зьяртаючыся
не толькі да вядомых урачоў, але і да
простых людзей. Некаторы

Вялікая перыгрынацыя Парацэльса

час рабіў гаралскім лекарам
у Страсбургу, а потым у Ба-
зылі, дзе ў далата атрымаў
ва ўніверсітэце месца пра-
фесара медыцыны і хірургі-
і. Праўда, праз канфлікт з
зайздроснікамі вымушаны
быў ізноў адправіцца ў ван-
дроўку. Цікава, што ва ўні-
версітэце выкладаць свае
рэвалюцыйныя погляды,
заснаваны на адмаўленні
аўтарытэтаў мінушых чына:
Галена, Гіпакрата і Аві-
цэны, — Парацэльс пачаў
па-імяецку, а не на латі-
нска, мове навукі таго часу.
Незадоўга да смерці лекар
вярнуўся ў Зальцбург, дзе 24
верасня 1541 года пайшоў
з жыцця. Сучаснікі лічылі,
што на Парацэльса напалі і
што ён не выправіў атрыма-
ныя ран. Часам навукоўцы
параўноўвалі з Марцінам
Лютэрам. Першы дзейнічаў
рэвалюцыю ў медыцыне,
выкладаў і друкаваў трактаты
на нямецкай мове; другі
зрабіў рэвалюцыю ў рэлігіі,
пераклаўшы Біблію на ня-
мецкую мову, чым запачат-
каваў Рэфармацыю, якая
змяніла свет.

КУРС НА ВІЛЬНЮ

У сваіх трактатах Па-
рацэльс сцявяджаў, што
пабываў у Лівне (Вялікім
Княстве Літоўскім): “І калі
вы хваліцеся тым, што ўжо ў

Карта вандроўкі Парацэльса паводле Езафа Штрэбеля (1944 г.)

Езаф Штрэбель, доктар медыцыны:
“Парацэльс належыць да тых вялікіх майстраў
метадывага спасціжэння і эксперыментальнага
даследавання, якія заклалі падмурк нашых
сучасных прыродазнаўчых навук”.

былі апублікаваны ў зборніку
“Франціск Скарына ў даку-
ментах і сведчаннях” (уклада-
льнік Алесь Жлутка), падрых-
таваным Інстытутам гісторыі
Нацыянальнай акадэміі навук
Беларусі (гл. “К” № 40, 2020).

СКАРЫНА І ПАРАЦЭЛЬС

Меркаванне, што Парацэльс
падышоў да Вільні ў Сма-
ленск і далей праз Вязьму ў
Маскву можна было трапіць
двама гандлёвымі шляхамі.
Першы ішоў праз Крэва, На-
ваградка, Мінск, Барысаў,
Оршу. Другі пралягаў праз
Поллак і Віцебск. Колькі часу
займала дарога, кажаць цяж-
ка, але калі ў 1667 годзе быў
створаны паштовае шлях Віль-
ня — Мінск — Магілёў — Сма-
ленск — Масква, то пашталён
мусіў укладзіся ў восем дзён.
Але ёсць сумненні, што заку-
таў у шубу Парацэльс (ван-
дроўка, мяркуецца, здарылася
ўзімку 1520–1521 гадоў) на
санях ляцеў бы праз наш край,
як выпушчана страля. Ён быў
дапытлівым даследчыкам і не
ўпусціў бы ўнікальную магчы-
масць даведацца пра ўзровень
тагачаснай беларускай меды-
цыны. А значыць, калі спы-
ніўся ў нас, то мог пакінуць і
сляды. Будзем шукаць!

Эміцер ЮРКЕВІЧ

Філдынг Хадсан Гарысан, доктар медыцыны і гісторык:
“Ён быў пачынальнікам хімічнай фармакалогіі і тэрапіі
і самым арыгінальным мысліцелем XVI стагоддзя”.

Прыехалі навукоўцы ў турыстычную Мекку

28 кастрычніка ў Нацыянальным
гісторыка-культурным музей-запаведніку
“Нясвіж” адбылася навукова-практычная
канферэнцыя “Захаванне гістарычнай
памяці і фарміраванне грамадзянскай
памяці”, прымеркаваная да Года
гістарычнай памяці.

загальчых навукова-метадывага аддзела
(Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі
Беларусь); Наталія Хаінавіч, намеснік ды-
рэктара па навукова-даследчай працы (Лі-
твінскі гісторыка-мастацкі музей).

Секцыі канферэнцыі працавалі з 10 да
18 гаўдзін у розных залах, і мне, на жаль, не
ўдалося пачуць усіх удзельнікаў. Засталося
ў памяці некалькі займальных даслаў —
пра гісторыю рэстаўрацыі Нясвіжскага за-
мка (Сяргей Чысцякоў), пра асоб, звязаных
з Радзівіламі або іх рэзідэнцыяй (Вольга Па-
лацка) і нават пра тое, як сто гадоў таму Па-
лацка стаў турыстычнай Меккай Наваградчы-
ны (Павел Булаты). Шэраг паведамленняў
быў прысвечаны геналогіі беларускага на-
рода і месцам памяці часоў Другой сусвет-
най вайны (Андрэй Грэйс, Алесь Корсак).
Цікава было знаёміцца і з прэзентам кан-
цэпцый экспазіцыі ў палацы тронскага
Старога замка (Юрый Кітурка). Некаторыя
выступленні выклікалі ў прысутных жы-
вова рэакцыю, таму не абмінулі бэз тры-
шчытных на канферэнцыйных дыскусіях,
якія ў перапынках працягваліся на магчымых
абарончых валах і бастыёнах замка.

Зрабіла ўнёсак у агульную скаробонку і
“Культура”. Аўтар гэтых ралкоў у 2020 годзе
апублікаваў на старонках газеты гісторыю
стварэння оперы “Агатка” (лібрэта Мацея
Рамзілія), зрабіўшы акадэмікам на сапраўдным
кампазітары оперы (Аляксандра Данэзі з Іта-
ліі, а не Еган Давід Голанд). Падчас кан-
ферэнцыі асноўныя моманты абзаначанай
гісторыі, у якой акалялі зацэйніцанай і
свакні Станіслава Манюшкі, былі прадстаў-
лены на суд прафесійных навукоўцаў.

Мэрапрыемства Андрэй Блі-
нец, навуковы сакратар Нацыянальнага гі-
сторыка-культурнага музея-запаведніка “Ня-
свіж”, паводлячы вынікі, падкрэсліў: “Гэта
першая канферэнцыя музея-запаведніка,
у якой дамяне менавіта музейны, а не гі-
старычны кампанент. Гэта першая маштаб-
ная канферэнцыя пасля пандэміі. Раней, у
2018 годзе, у нас было 35 удзельнікаў, але
дзяля канферэнцыі, прысвечаная 435-го-
ддзя пачатку будаўніцтва замка, праходзіла
два дні. І гэта першая на майёй памяці кан-
ферэнцыя, на якую прыехалі ўсе, хто даслаў
заяўкі (голыя адны даслаў быў запісаны на
здымак — А. Клімта, Навалюцкі). Высту-
паўшы вытрыманні рэгламент, мы ўсё
прайшло італьяна па графіку. Вельмі ўзрадзі
даклад аб праекце “5. Лега ў археалогіі”
(Гомель) і каледжы філалогіі (Ліва). Вяр-
таючы, у кожным музеі ёсць вопыт, які буда
першым. З дваццаці васьмі выступленню
п’яць былі падрыхтаваны нашымі супра-
цоўнікамі. Як па мне — добры паказчык!”

Зборнік матэрыялаў канферэнцыі пла-
нуецца выдасць на пачатку 2023 года.
Хоцьця падзякаваць арганізатарам ме-
рапрыемства, а ўдзельнікам пажадаць но-
ваго поспеха!

Эміцер ЮРКЕВІЧ
афармлена прадстаўлена
арганізатарамі

Фота удзельнікаў канферэнцыі прадстаўлена арганізатарамі

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Юбілейная выстава **"Чароўны Мінск"**, прысвечаная 125-годдзю з дня нараджэння выдатнага беларускага графіка, майстра лінаграфіі Анатоля Тычыны. **Да 13 лістапада.**
- Выстава **"Невядома аб вядомым. Пра што кажучы кветкі"**. У экспазіцыі будуць прадстаўлены творы з фонду музея, а таксама з карпаратыўнай калекцыі ААТ "Белгазпрамбанк". **Да 13 лістапада.**
- У рамках выставы **12 лістапада адбудзецца майстар-клас "Парфумерная любові". Пачатак ў 15.00.** Майстар-клас правядзе Улад Рэкуноў — парфумер і аўтар персанальнай водараў для многіх славуных людзей і брэндаў.
- Выстава да 135-годдзя з дня нараджэння **Марка Шагала. Да 12 снежня.**
- Выстава **"Альгерд Малішаўскі. Рэспрэкцыя"**. **Да 11 снежня.**
- Выставачны праект **"Жаночы род"**. **Да 1 снежня.**
- Выстава **"Шкатулка каштоўнасцей"** (традыцыйныя ўпрыгожванні народаў Еўразіі XVIII–XX стагоддзяў) з калекцыі Расійскага этнаграфічнага музея (г. Санкт-Пецярбург). На выставе прадстаўлена каля 250 шэдэўраў, якія характарызуюць ювелірную традыцыю і эстэтычныя густы амаль 40 народаў Расійскай імперыі. **Да 11 снежня.**
- Экскурсіі: **"Якога колеру зіма?", "Казкі Усходу", "Міфы Старжытнай Грэцыі і Рыма".** Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
+375 29 5518051, +375 29 1903149

Палацавы ансамбль:

- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Часовая экспазіцыя **"GLORIA ARME: ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі"**. Вялікая выставачная зала. **Да 10 студзеня.**
- Выставачны праект, прысвечаны Году гістарычнай памяці, **"Перавторанія ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 15 студзеня 2023 г.** У экспазіцыйнай зале першага пусковага комплексу.
- Выстава вэчэрніх цацак **"У Новы год прыходзіць казка..."**. Малая выставачная зала. **Да 22 студзеня 2023 г.**

Мерапрыемствы:

- Квэсты: **"Палацавыя таямніцы", "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
- Віртуальныя выставы: **"Перавторанія ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**, выстава Паўла Татарнікава **"Магнацкія двары і замкі Беларусі"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці:

- (г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1):
- Часовая экспазіцыя мастака Віктара Варанкевіча **"Погляд у мінулае да 30 лістапада."**
- Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3):**
- **Пастаянныя экспазіцыі:**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі падеў"**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. **"Культура часу"**. З фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы:

- Квэсты: **"Безаблічны артафакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"**. Да 25 чалавек.
- Гульня-знаёмства **"Музыка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнёвая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

БЕЛАРУСКІ ДЗЕРЖЫНСКІ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Часовая экспазіцыя **"Апалены золак"**, прысвечаная 140-годдзю з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мастацкая галерэя, 3–4 паверх. **Да 28 снежня.**
- Выставачны праект **"Вываленне Еўропы"** ў рамках Міжнароднага праекта "Тэрыторыя Перамогі", які аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых замежных краін.
- Анлайн-выстава **"Пінская рачная ваенная флотацыя"**.

УНП 100235472

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЯ"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2.
Тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-фантазія на адну дзею **"Каля-Маля"**. **12 лістапада ў 11.00.**

УНП 300001869

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянныя экспазіцыі.**

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, +375 25 6677819**

У нашым Telegram-канале праходзіць штотыднёвае галасаванне за самы ўдалы матэрыял новага выпуску. Далучайцеся!

У № 44 ад 29 кастрычніка найлепшым быў абраны матэрыял **Змітра Юркевіча "Сенсацыя: у фокусе Нясвіж"**!

Трэба правесці чарговае мерапрыемства, а ідэі зусім скончыліся? У нашых сацсетках вы можаце натхніцца культурнымі падзеямі рэгіёнаў.

Заходзьце, не пашкадуецце!

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртацца па тэлефоне **8 017 2860797** або на электронную пошту reklama@kultura-info.by

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыскай Камуны, 1.
Тэл.: 8 017 2451041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 3-х дзях. **"Кармэн"**. **5 лістапада ў 18.00.**
- Балет у 2-х дзях. **"Маленькі прынец"**.
- **6 лістапада ў 11.00, 18.00.**
- Опера ў 2-х дзях. **"Рыгелета"**. **8 лістапада ў 19.00.**
- Рамантычны балет у 3-х дзях. **"Эсмеральда"**. **9 лістапада ў 19.00.**
- **Драматычныя сцэны А. Пушкіна. Опера ў адной дзеі. "Моцарт і Сальері"**. **9 лістапада ў 19.30.**
- Опера ў 2-х дзях. **"Чароўная флейта"**. **10 лістапада ў 19.00.**
- Балет у 2-х дзях. Прэм'ера. **"Жэзель"**. **11 лістапада ў 19.00.**
- Опера ў 3-х дзях. **"Макбет"**. **12 лістапада ў 18.00.**

УНП 191081322

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3.
Тэл.: 8 017 3990978

- Выстава мастакоў з Беларусі і Расіі **"Песняры зямлі беларускай"**. **Да 6 лістапада.**
- Праект мастака Сяргея Лескея **"Шэпт"**. **Да 6 лістапада.**
- Персанальная выстава Валянціна Нуднова **"Цела Вады"**. **Да 6 лістапада.**
- **Віртуальны праект "Адзіная спадчына"**. Даступны на сайце ncsm.by. **Да 31 снежня.**
- Выстава **"HOMESAPIENS. ЗАМЕДЛЕНИЕ. GREENHOUSE"**. **Да 6 лістапада.**

- г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47. Тэл.: 8 017 2350332
- Выставачны праект **"Трынале маладых мастакоў"**. **Да 20 лістапада.**
- Выстава беларускіх народных рамстваў **"Праз стагоддзі ў будучыню"**. **Да 20 лістапада.**

УНП 192545414

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛЯ ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Фотавыстава Марыны Бацковай **"Падарожжа да сябе"**. Прымеркавана да 30-годдзя творчай дзейнасці Марыны Бацковай – беларускай фотамастачкі, члена Беларускага саюза мастакоў, Беларускага грамадскага аб'яднання фатографіі, удзельніцы і куратары шматлікіх выстаў і праектаў у Беларусі і за мяжой. **Да 6 лістапада.**
- Выстава **"В. К. Бялінніцкі-Біруля і мастакі з яго кола"**, прысвечаная 150-годдзю жывапісца. **Да 26 лютага 2023 года.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. **Праводзіцца заўсёды.** Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ванковіча"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібны партрэт"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль **"Шляхціц Завальня, або Беларусь ў фантастычных апавяданнях. Белая сарока"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- **Выстава "Белая зброя краін свету"**. 1-ы адсек Паўночнага корпусу. **Да 25 снежня.**
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Музычнае суправаджэнне экскурсій салістам канцэртна-гастрольнага аддзела **Белдзяржфілармоніі Аляксандра Музыкантавым (фартэпіяна). Партрэтная зала.**
- **5 лістапада з 10.30 да 13.00 гадзін**
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святоточная стравы для князя на старадаўнім рэцэпце", "Асабліваці жночача касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII ст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

Пераможца 2006 г.
Бран-прэмія 2010 г.
Пераможца 2022 г.

КУЛЬТУРА

ШТОТДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)
Выдаецца з кастрычніка 1991 года.
Заснавальніца — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчэнне №637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавчская ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУВЛІВІЧ Віктар Іванавіч.
Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.
Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жэанна Іванавічэўна.
Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактар аддзела — Яўген РАГІН.
Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея БУНЦЭВІЧ, Антон РУДАК, Ілья СВІРЫН, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ.

Данііл ШЫКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настасся ЮРКЕВІЧ.
Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАУ.
Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.
Прэмыяна: 8 017 3345741.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чацвёрты паверх.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Рэкламны адрэс: тэл.: 8 017 2860797.
Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасноўна імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэдакцыяна і не вяртаюцца.

Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.
Сайт: www.kultura-info.by
e-mail: kim@kultura-info.by

Наклад 2972.
Індэксы 63875, 638752.
Рознічны кошт — па дамоўленасці.
Падпісана ў друку 04.11.2022 у 18:00. Замова №2732.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавчства "Беларусь Дом друку".
220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.